

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław TROCIUK

Warszawa, 22.10.2012 r.

RPO-711847-III/12/WK

RPO-711925-III/12/WK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan
gen. Jacek Włodarski
Dyrektor Generalny Służby Więziennej
ul. Rakowiecka 37a
02-521 WARSZAWA

szanowny Panie Generale

W dniach od 24 do 26.07.2012 r. przeprowadzona została, przez pracownika Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, kontrola stanu przestrzegania praw obywatelskich funkcjonariuszy Służby Więziennej w Areszcie Śledczym w P. oraz w Zakładzie Karnym W. Otrzymane od funkcjonariuszy informacje wskazują na szereg problemów występujących w tej formacji mundurowej, które zasługują na uwagę Pana Generała. Zaliczyć do nich należy:

- 1) W Zakładzie Karnym W. funkcjonariusze podnosili problem zbyt małej ilości wychowawców w oddziałach penitencjarnych. Zdaniem rozmówców, przeciętnie na dyżurze jeden wychowawca przypada na osiemdziesięciu osadzonych. Tymczasem obowiązujące w tym zakresie normy ustalone przez Centralny Zarząd Służby Więziennej przewidują jednego wychowawcę na sześćdziesięciu osadzonych w aresztach śledczych i jednego wychowawcę na czterdziestu osadzonych w zakładach karnych. Sytuacja ta powoduje, że są oni nadmiernie obciążeni pracą i nie mogą poświęcić wystarczającej uwagi oraz odpowiedniej ilości czasu na proces resocjalizacyjny poszczególnych osadzonych.

- 2) W obu kontrolowanych jednostkach funkcjonariusze podnosili problem braku indywidualnych rękawiczek antyzakłuciowych. Obecnie funkcjonariusze posiadają takie rękawiczki w ilości jednej pary na cały oddział, a nie na osobę. Jest to niehigieniczne i istnieje ryzyko przenoszenia w ten sposób chorób skórnych. Zdaniem Rzecznika, takie rękawiczki powinny być wydawane funkcjonariuszowi do osobistego użytku i na określony czas.
- 3) Problem braku w wyposażeniu ujednoliconego etui na niezbędne narzędzia takie jak klucze, telefony, kajdanki, bezpieczne noże, szczypce bądź kombinerki. Obecnie funkcjonariusze za własne pieniądze kupują sobie tego typu niezbędniki, które są przyczepiane do paska u spodni. Wydaje się, iż powinni oni otrzymywać bezpłatnie takie zestandaryzowane etui w ramach sortów mundurowych.
- 4) Oddziałowi podnieśli kwestię braku możliwości przeprowadzenia badań na koszt zakładu karnego na obecność chorób zakaźnych (żółtaczkę, HIV itp.). Wielu oddziałowych posiada informację z nieformalnych źródeł o tym, iż pod ich opieką znajdują się osadzeni chorzy na AIDS oraz inne zakaźne choroby. Boją się oni nie tyle o własne zdrowie, co o swoich bliskich i chcieliby mieć możliwość dobrowolnego i darmowego przebadania się na obecność chorób zakaźnych. Proponują, żeby zainteresowani funkcjonariusze mieli taką możliwość przy przeprowadzaniu badań okresowych. Nie chodzi o wprowadzenie obowiązku takich badań, ale o ich umożliwienie osobom, które sobie tego życzą.
- 5) Kwestia uczestnictwa w zajęciach (warsztatach) antystresowych. Część z oddziałowych twierdziła, iż w wyniku wielu lat służby odczuwają „syndrom wypalenia” i powinni mieć możliwość uczestnictwa w tego typu zajęciach nawet, gdyby odbywały się w okresie urlopu dodatkowego. Ich zdaniem, warsztaty są przeprowadzane w niewystarczającej ilości i nie ma na nie odpowiednich funduszy.
- 6) Funkcjonariusze Aresztu Śledczego w P. podnieśli problem niewypłacania dodatków mieszkaniowych. Poinformowali, że jeżeli wynajmują mieszkanie, to kadry nie wypłacają im równoważnika za brak lokalu, gdyż umowa najmu jest tytułem prawnym do lokalu. W niniejszej kwestii chodzi o brzmienie art. 178 ust.

1 pkt 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. Nr 79, poz. 523 z późn. zm.), który stanowi, że funkcjonariuszowi w służbie stałej przysługuje równoważnik pieniężny z tytułu braku mieszkania, jeżeli on sam lub jego małżonek nie posiada w miejscowości pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego lub domu. Rzecznik zdaje sobie sprawę, że ustawa o Służbie Więziennej jest stosunkowo nowym aktem prawnym i brak jest do jej uregulowań aktualnego orzecznictwa sądowego. Jednakże w niniejszej kwestii przy analizie cytowanego przepisu nie należy brać pod uwagę wyłącznie wykładni językowej w oderwaniu od celów, które przyświecały wprowadzeniu tego typu rozwiązań w niniejszej ustawie. W niniejszej kwestii, zapadły już orzeczenia w zbliżonym do zaprezentowanego stanu prawnego w odniesieniu do funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej. Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 1 lipca 2008 r. o sygn. akt II SA/OI 346/08, termin „tytuł prawny”, o którym mowa w art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2006 r. Nr 96, poz. 667 ze zm.), należy rozumieć jako umowę dającą strażakowi prawo do dysponowania lokalem mieszkalnym, a nie tylko możliwość faktycznego z niego korzystania, na skutek prawa pochodnego od własności. W uzasadnieniu Sąd stwierdził, że równoważnik pieniężny jest surogatem zasadniczego uprawnienia, którym jest prawo do otrzymania lokalu mieszkalnego w naturze, jeżeli strażak nie posiada lokalu (por. uchwałę NSA z dnia 26 lutego 2008 r., I OSP 3/08, Lex 364569). Natomiast według wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 16 grudnia 2010 r. o sygn. akt III SA/Gd 553/10, użyte w art. 78 ust. 1 ustawy z 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej sformułowanie „nie posiada” nie odnosi się do posiadania w rozumieniu art. 336 k.c, lecz należy je utożsamiać z pojęciem „nie ma”, „nie dysponuje”. Przedmiotowy równoważnik pieniężny nie przysługuje strażakowi, który w miejscu pełnienia służby (miejscowości pobliskiej) ma (on lub członek rodziny wymieniony w art. 75 ustawy), lokal mieszkalny czy dom, wobec którego ma tytuł prawny. Następnie w uzasadnieniu Sąd stwierdził, że zajmowanie przez strażaka części pomieszczeń (na podstawie tytułu prawnego) w

domu będącym własnością osoby, która nie należy do kręgu osób wymienionych w art. 75 ustawy (małżonek, dzieci, rodzice strażaka i jego małżonka), nie stanowi „posiadania lokalu mieszkalnego lub domu” w rozumieniu art. 78 ust. 1 ustawy o Państwowej Straży Pożarnej.

- 7) W Areszcie Śledczym w P. stwierdzono złe warunki lokalowe wartowni. Pomieszczenie jest bardzo małe oraz nie posiada progu, dlatego też późną jesienią oraz zimą wpływa do niej woda i śnieg. Znajdująca się także w pobliżu toaleta jest w bardzo złym stanie technicznym i wymaga remontu.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147z późn. zm.), uprzejmie proszę Pana Generała o zlecenie zbadania przedstawionych uwag i poinformowanie Rzecznika o zajęтым stanowisku.

Z poważaniem

